

Briuselis, 2016 02 08
COM(2016) 48 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI
dėl galvijų suvaržymo apverčiant ar statant į kitokią nenatūralią padėtį sistemų

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl galvijų suvaržymo apverčiant ar statant į kitokią nenatūralią padėty sistemų

1. PAGRINDINIAI FAKTAI

Tarybos reglamento (EB) Nr. 1099/2009 dėl žudomų gyvūnų apsaugos¹ 27 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad „[n]e vėliau kaip 2012 m. gruodžio 8 d. Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą dėl galvijų suvaržymo sistemų, kuriomis jie suvaržomi juos apverčiant ar kitoje nenatūralioje padėtyje. Ši ataskaita grindžiama mokslinio tyrimo, kuriuo šios sistemos lyginamos su sistemomis, kuriomis galvijai išlaikomi tiesioje padėtyje, rezultatais; joje atsižvelgiama į gyvūnų gerovės aspektus ir į socialinį, ekonominį bei aplinkosauginį poveikį, įskaitant tokių sistemų priimtinumą religinėms bendruomenėms ir operatorių saugą. Kartu su šia ataskaita prireikus pateikiami pasiūlymai dėl teisės aktų, iš dalies keičiančių šio reglamento nuostatas, susijusias su galvijų suvaržymo sistemomis, kuriomis jie suvaržomi juos apverčiant ar kitoje nenatūralioje padėtyje.“

Rengdama šią ataskaitą Komisija užsakė atlikti tyrimą (toliau vadinamą tyrimu BOREST²).

Dėl ypatingo šio tyrimo pobūdžio ir jo sudėtingumo (ypač renkant techninius ir mokslinius duomenis skerdyklose), jį parengti ir atlikti prireikė gerokai daugiau laiko, nei numatyta, todėl šią ataskaitą vėluojama priimti.

2. GALVIJŲ, SKERDŽIAMŲ NEAPSVAIGINUS, SUVARŽYMO SISTEMOS

2.1. Problema

Skerdyklose galvijai³, prieš juos apsvaiginant (paprastai naudojant skverbiamąjį strypinį prietaisą), suvaržomi stovimoje padėtyje suvaržymo įtaise.

Reglamento (EB) Nr. 1099/2009 4 straipsnio 4 dalimi numatyta, kad gyvūnų, kuriems taikomi tam tikri skerdimo metodai, būtini religinėms apeigoms atlikti, atveju 4 straipsnio 1 dalyje ir I priede nurodyti apsvaiginimo reikalavimai netaikomi, jeigu skerdimas atliekamas skerdykloje. Šiomis aplinkybėmis ES teisės aktuose išskirtine tvarka leidžiama taikyti metodus, kai gyvūnas skerdžiamas neapsvaiginus,

¹ OL L 303, 2009 11 18, p. 1.

² Galvijų, skerdžiamų neapsvaiginus, suvaržymo sistemos / Gyvūnų gerovė ir socialinis bei ekonominis poveikis – BOREST, Institut de l'Élevage (koordinatorius), 2015 m. birželio mėn. (http://ec.europa.eu/food/animals/welfare/practice/slaughter/index_en.htm).

³ Šioje ataskaitoje žodis „gyvūnai“ reiškia tik galvijus (suaugusius galvijus ir veršelius).

pvz., kraujo gyvūnui nuleidimas prieš tai gyvūno neapsvaiginus; prie tokių metodų priskiriamas ritualinis skerdimas pagal žydų ar musulmonų tradiciją. Tuo tikslu sukurtos specialios suvaržymo sistemos, skirtos galviją apversti aukštyn kojomis ar paversti ant šono (sukamasis įtaisas), kad skerdikui būtų lengviau pjauti. Tokias suvaržymo sistemas galima naudoti tik tada, jei gyvūnai skerdžiami be apsvaiginimo⁴.

2004 m. ataskaitoje *dėl gyvūnų apsvaiginimo ir žudymo metodų gerovės aspektų* Europos maisto saugos tarnybos (EFSA) mokslininkai pirmenybę teikė tam, kad gyvūnai, skerdžiami neapsvaiginus, būtų suvaržomi stovimoje padėtyje⁵. Jų nuomonė pagrįsta 1990 m. leidiniu, kuriame palyginti dviejų tipų įtaisai (stovimieji vs sukamieji).

Tačiau Reglamento (EB) Nr. 1099/2009 priėmimo proceso metu buvo išsakyta pastaba, kad Europoje naudojami sukamieji įtaisai dabar iš esmės skiriasi nuo 1990 m. leidinyje aprašyto modelio. Be to, kai kurios religinės bendruomenės išreiškė susirūpinimą, kad stovima padėtis gali būti nesuderinama su jų religinių apeigų reikalavimais.

2.2. Bendra padėtis

2012 m. ES iš viso paskersta 25 mln. galvijų⁶, iš jų maždaug 2,1 mln.⁷ (8,5 proc.) paskersti neapsvaiginus, beveik visi šie gyvūnai (97 proc.) taip paskersti šešiose valstybėse narėse⁸.

Iš šių 2,1 mln. gyvūnų daugiau kaip 1,6 mln. paskersta naudojant sukamąjį įtaisą (78 proc. visų gyvūnų, paskerstų neapsvaiginus), likusieji (22 proc.) paskersti stovimajame įtaise.

2012 m. Latvijoje, Portugalijoje, Rumunijoje, Slovakijoje ir Jungtinėje Karalystėje sukamieji įtaisai nebuvo naudojami. Jungtinėje Karalystėje gyvūnus privaloma skersti stovimoje padėtyje⁹.

Stovimųjų ir sukamųjų įtaisų naudojimo pasiskirstymas valstybėse narėse labai skiriasi – nuo 100 proc. stovimųjų įtaisų (Jungtinėje Karalystėje, dėl teisės aktais įtvirtinto reikalavimo) iki 99 proc. sukamųjų įtaisų (Prancūzijoje), su įvairiais tarpiniais variantais.

⁴ Reglamento (EB) Nr. 1099/2009 15 straipsnio 2 dalis.

⁵ http://www.efsa.europa.eu/EFSA/efsa_locale-1178620753812_1178620775454.htm, žr. p. 25.

⁶ Išsamiau ypač žr. tyrimo BOREST 4 skirsnį.

⁷ Remiantis 2012 m. kompetentingų valdžios institucijų tyrimu, tikslus skaičius – 2 147 300 galvijų.

⁸ Belgijoje, Ispanijoje, Italijoje, Jungtinėje Karalystėje, Nyderlanduose ir Prancūzijoje.

⁹ Stovima padėtis taip pat privaloma Estijoje, tačiau tyrimo laikotarpiu nebuvo paskerstų neapsvaiginus gyvūnų.

Sukamųjų įtaisų naudojimo būdai taip pat skiriasi. Daugumoje skerdyklų (80 proc.) gyvūnai apverčiami 180° (aukštyn kojomis), likusiose skerdyklose gyvūnai pasukami 90° (ant šono).

2.3. Sukamieji įtaisai

Naudojama daugybė įvairių gamintojų gaminamos įrangos tipų (tyrimo BOREST metu nustatyti 32 modeliai). Trys pagrindiniai gamintojai dalijasi 50 proc. rinkos, likusią pusę įrangos tiekia vietos gamintojai.

Remiantis tyrimu BOREST, daugiau kaip 90 proc. Prancūzijos skerdyklų, nepriklausomai nuo jų dydžio, turi modernios konstrukcijos sukamuosius įtaisus. Šie įtaisai taip pat naudojami tokiose šalyse kaip Nyderlandai, Ispanija ir Belgija (kartu su Prancūzija šiose valstybėse narėse paskerdžiama 85 proc. visų gyvūnų, skerdžiamų neapsvaiginus).

Remiantis šiais duomenimis, tyrime BOREST apskaičiuota, kad daugiau kaip 85 proc. gyvūnų paskerdžiama naudojant modernios konstrukcijos sukamuosius įtaisus. Tai dera su faktu, kad 67 proc. skerdyklų turi naujesnę nei dešimties metų senumo įrangą, o iki 1990 m. į šią įrangą investuota mažiau nei 15 proc. skerdyklų.

3. GYVŪNŲ GEROVĖS ASPEKTAI

3.1. Bibliografijos apžvalga

2004 m. EFSA ataskaitoje mokslininkai rėmėsi 1990 m. atliktu tyrimu, kuriame palyginti tipai įtaisų, kuriuose gyvūnai suvaržomi stovimoje padėtyje (angl. „Cincinnati pen“ arba ASCPA), ir įtaisas, kuriame gyvūnas paverčiamas ant šono arba apverčiamas ant nugaros (vadinamasis Weinbergo įtaisas (angl. „Weinberg pen“)). Šis tyrimas rodo, kad gyvūnų suvaržymas stovimoje padėtyje teikia tam tikrų gyvūnų gerovės privalumų.

Nuo to laiko, kai pradėti taikyti Weinbergo įtaisai, pradinė sukamųjų suvaržymo įtaisų konstrukcija iš esmės pakito.

Gyvūnų vartymas kelia susirūpinimą dėl kelių su gyvūnų gerove susijusių aspektų: gyvūnas pastatomas į nenatūralią padėtį, dėl kurios spaudžiamas pilvas, taip pat patiriamas stresas dėl apvertimo, ypač jei toje padėtyje gyvūnas laikomas ilgai.

Kita vertus, tais atvejais, kai be apsvaiginimo skerdžiami gyvūnai suvaržomi stovimoje padėtyje, skerdikui yra sunkiau pjauti (iš apačios į viršų) ir tai gali sudaryti prastesnes darbo sąlygas.

3.2. Tyrimo BOREST metu surinkti duomenys

Tyrimo BOREST metu gyvūnų gerovės aspektai nagrinėti 1113 galvijų atveju, paėmus skirtingas įvairių kategorijų gyvūnų, suvaržymo įtaisų ar metodų imtis iš 18 skerdyklų šešiose valstybėse narėse¹⁰ nuo 2013 m. liepos mėn. iki gruodžio mėn. Buvo stebėti keli gyvūnų gerovės parametrai, susiję su suvaržymo trukme, pjovimo ir kraujo nuleidimo procedūromis, taip pat su sąmonės netekimu.

Daugelio kintamųjų atveju nustatytas vidutinis intervalas visose trijose pozicijose (aukštyn kojomis, ant šono, stačiomis) buvo panašus. Rezultatai kiek skyrėsi, bet didžiąją dalį skirtumų galima sieti su tam tikromis įtaiso konstrukcijos ypatybėmis, galvos suvaržymo įrangos kokybe ir darbuotojų įgūdžiais.

Kadangi skirtingų skerdyklų išplanavimas labai skiriasi (pvz., koridoriaus, suvaržymo ir kraujo nuleidimo zonų išdėstymas, suvaržymo įtaiso konstrukcija ir pan.), taip pat skiriasi tyrimo metu stebėtų skerdikų įgūdžiai ir gebėjimai, neįmanoma atsižvelgti į visus veiksnius ir atlikti jų visų analizę.

Vis dėlto tyrimas neleido padaryti galutinių išvadų dėl esminių dviejų suvaržymo sistemų skirtumų gyvūnų gerovės požiūriu.

4. EKONOMINIAI, SOCIALINIAI IR VISUOMENINIAI ASPEKTAI

Remiantis tyrimu BOREST, gyvūnų suvaržymo stovimoje padėtyje sistemos yra pigesnės už sukamąsias visais ekonominiais požiūriais – bendrų investicijų, priežiūros ir naudojimo trukmės.

Gyvūnų suvaržymo stovimoje padėtyje įtaiso metinės sąnaudos sudaro maždaug 4 300 EUR per metus (įskaitant 50 000 EUR investicijų nusidėvėjimo išlaidas, priežiūros išlaidas ir su palūkanomis susijusias išlaidas); sukamojo suvaržymo įtaiso metinės sąnaudos sudaro 12 600 EUR (įskaitant 100 000 EUR investicijų nusidėvėjimo išlaidas, priežiūros išlaidas ir su palūkanomis susijusias išlaidas).

Tačiau reikėtų nepamiršti, kad visos suvaržymo sąnaudos yra tik nedidelė visų skerdimo sąnaudų dalis (10 proc.).

Linijos greitis skerdykloje yra vienas iš svarbiausių skerdimo sąnaudų lemiančių veiksnių. Šiuo požiūriu tyrime padaryta išvada, kad linijos greitis taikant stovimąją ar sukamąją sistemą nesiskiria. Abiem atvejais per valandą vidutiniškai paskerdžiama 28–30 suaugusių gyvūnų.

¹⁰ Belgijoje, Ispanijoje, Italijoje, Jungtinėje Karalystėje, Nyderlanduose ir Prancūzijoje. Tyrimo metu šiose šešiose valstybėse 97 proc. gyvūnų paskersta be apsvaiginimo.

Dėl sąnaudų skerdyklų vadovai teigė, kad renkantis suvaržymo sistemą vienodai svarbų vaidmenį atlieka tokie aspektai kaip darbuotojų sauga, gyvūnų gerovė ir priimtumas religiniu požiūriu.

Atliekant tyrimą BOREST stengiasi surinkti informaciją iš įvairių religijų atstovų¹¹.

Žydų bendruomenių atstovai pirmenybę visada teikė apverstai padėčiai.

Musulmonų bendruomenių atstovai taip pat dažnai pirmenybę teikė sukamiesiems įtaisams, tačiau taip pat buvo priimtina stovimo padėtis, jei ji tinkamai pritaikyta ir jei sistemą naudojančios darbuotojai yra įgudę.

Abiejų bendruomenių manymu, nepriklausomai nuo galvijų padėties, susirūpinimą dėl gyvūno gerovės, kraujo nuleidimo veiksmingumo ir taikomų metodų kelia galvos suvaržymas.

Kalbant apie darbo sąlygas, dviejų suvaržymo sistemų nebuvo įmanoma palyginti, nes mažai respondentų dirbo su gyvūnų suvaržymo stovimoje padėtyje sistema. Pagrindiniai su darbo sauga susiję pavojai siejami su galimais netikėtais gyvūnų judesiais išlaisvinus juos nuo suvaržymo įtaiso ir juos keliant.

5. PREKYBA

Oficialios informacijos apie prekybą chalaline ir košerine mėsa nėra.

Remiantis 2013–2009 m. Eurostato duomenimis, jautienos eksportas, palyginti su bendru eksportu iš ES į trečiąsias šalis (iki 400 000 tonų per metus), eksportas į musulmoniškas Viduržemio jūros regiono šalis ir į Izraelį buvo labai nedidelis (mažiau nei 15 000 tonų pagal skerdenos svorio ekvivalentą). Be to, metai iš metų jo mastas labai skiriasi. ES eksportas į Artimuosius Rytus per šiuos paskutinius metus labai padidėjo, tačiau jis vis dar yra nedidelis.

6. IŠVADOS

Galvijų, skerdziamų neapsvaiginus, suvaržymo sistemas skerdyklos renkasi taip, kad atitiktų susijusių bendruomenių religinius reikalavimus. Be to, darbuotojams reikia tokios sistemos, kuri užtikrintų greitą gyvūno sąmonės netekimą, darbo saugą ir būtų ekonomiškai perspektyvi.

ES naudojamos dvi pagrindinės suvaržymo sistemos:

- a) Stovimoji sistema, kurią taikant gyvūnams kraujas nuleidžiamas stovimoje padėtyje (taip pat naudojama gyvūnams apsvaiginti su strypiniu prietaisu);

¹¹ Ypač žr. p. 126 pateiktą 40 lentelę ir p. 249.

- b) sukamoji sistema, kai gyvūnams kraujas nuleidžiamas juos pasukus ant nugaros ar ant šono (leidžiama taikyti tik tais atvejais, kai gyvūnas skerdžiamas jo prieš tai neapsvaiginus).

Abi sistemos turi ir privalumų, ir trūkumų. Stovimoji sistema praeityje laikyta tinkamesne gyvūnų gerovės požiūriu, nes pagal ją gyvūnas nėra pastatomas į nenatūralią padėtį. Duomenys, surinkti daugiau kaip tūkstančio gyvūnų atveju ES, rodo, kad gyvūnų gerovės atžvilgiu galutinių išvadų, leidžiančių spręsti, kad viena sistema pranašesnė už kitą, nėra. Dėl skirtingos skerdyklose nustatytos padėties, gyvūnų gerovė labiau priklauso nuo įtaisų konstrukcijos ir naudojimo būdo nei nuo gyvūno pozicijos (stovimos ar apverstos).

Tą patį galima pasakyti apie operatorių saugą ar skerdimo linijos našumą.

Investicijos į sukamąsias suvaržymo sistemas ir jų eksploatavimo sąnaudos yra gerokai didesnės nei stovimųjų sistemų atveju. Vis dėlto pirmosios sistemos ES yra plačiai paplitusios (80 proc. galvijų, paskerstų neapsvaiginus).

Didžioji ES naudojamų sukamųjų suvaržymo sistemų dalis yra naujos konstrukcijos.

Informacija apie geriausią patirtį ir mokymas apie tinkamą tokių suvaržymo sistemų naudojimą prisideda prie didesnės gyvūnų gerovės, nepriklausomai nuo to, kokia sistema yra naudojama. Tyrime BOREST pateikiama apžvalga šiais klausimais.